

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Uredništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Kafarna: Ljubljanska pokrajina pri poštni
izpostavi št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Cora, Cor. Post. No 11-311
ZKUPNO ZASTOPSTVO za oglašje in K.
Italije in nemške in
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbeha vsak dan nocoj ponedeljsko
Naročnina vsakega meseca na Lir 18.-
za izposojnino na Lir 22.80
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, telefon
31-22, 31-23, 31-24
Rokopisni se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Riuscita incursione dei bombardieri su Gibilterra

Sugli obiettivi sono divampati incendi - Tutti i velivoli ritornati alla base - In Egitto attività di artiglierie e di reparti aerei

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 25 settembre 1942-XX il seguente bollettino di guerra n. 851:
In Egitto tiri di artiglierie e attività esplorativa di reparti aerei.

Questa notte nostri bombardieri di grande autonomia hanno attaccato la base di Gibilterra: Incendi sono divampati sugli obiettivi.

Tutti i velivoli sono ritornati alla base.

Posrečen napad bombnikov na Gibraltar

Na ciljih so izbruhnili požari - Vsa letala so se vrnila na oporišče - V Egiptu delovanje topništva in letalskih oddelkov

Glavni stan Italijanskih oboroženih Sil je objavil 25. septembra naslednje vojno poročilo št. 851:

V Egiptu streljanje topništva in izvidniško delovanje letalskih oddelkov.

Snoči so naši bombniki za daljne polete napadli oporišče v Gibraltarju; na ciljih so nastali požari.

Vsa letala so se vrnila na oporišče.

Odlikovani junaški branilci zelenice Džala

Bojišče v Severni Afriki, 24. sept. s. Maršal Bastico se je z letalom podal v zelenico Džala, kjer je junaška posadka 6 dni vztrajala pred ponovnimi napadi številnih nadmočnih sovražnih sil. Ko je obiskal najprej posadko, ter se je prepiral o različnih poteh trde bitke, je maršal Bastico podelil vojakom posadke odlikovanje za vojaške zasluge, prav tako pa je odlikoval tudi vojake iz kolone, ki je v hitrem pohodu prišla na pomoč obleganim tovaršim. Ko je maršal Bastico pripel zasluzno kolono na prvi poveljnika posadke, je z visokimi besedami pohvalil vse branilce v puščavi ter povzdigoval vojaški in politični pomen njihove junaške borbe.

Vojvodinja d'Aosta

v avdienci pri papežu

Vatikan, 25. sept. s. Nj. sv. papež Pij XII. je sprejel v svečani avdienci Nj. Vis. vojvodinjo d'Aosta, vdovo, ki so jo spremljale Nj. Vis. princesa Margarita, Marija in Kristina. Visoki obiskovalci se je pridružil Eksk. Guariglia, italijanski veleposlanik v Vatikanu. Princese so prišlele v Vatikan z avtomobilom ob 11.20 in jih je na dvorščiki San Damascio sprejel monsign. Nardone, tajnik kongregacije ceremoniala s papeževimi dostojanstveniki. Z dvigalom so dospele v drugo nadstropje, kjer se je

stvoril sprevod s švicarsko gardo ob strani. V dvoranah so oddelki oborožene straže izkazali čast. Princese so odzdravljale z rimskim pozdravom. V tajnikovi predsobi jih je sprejel mnsg. Arborio di San Elia in spremil v zasebno knjižnico, kjer je papež z veliko prisrčnostjo sprejel vojvodinjo in princese ter jim ponudil sedeže. Med razgovorom, ki je trajal 40 minut, je vojvodinja d'Aosta podarila papežu staro sliko svete družine, delo Frančiška Ubertinija, imenovanega »Il Bacchicchia«, slikarja iz XV. stoletja. Papež je za lep dar daroval vojvodinji Madono iz srebra in vsaki princesi krasen rožni venec v srebrnem etuiju. Po razgovoru je vojvodinja predstavila papežu svoje spremstvo, nakar se je zopet stvoril sprevod in so odlične gostinje s spremstvom obiskale kardinala državne tajnika Magliona, ki jih je zadržal v dolgem pogovoru. Končno je vojvodinja s princesami odšla v baziliko, kjer sta jo sprejela dva kanonika in ceremonijalni mojster. Molili so pred Najsvetejšim v kapeli Sv. sakramenta in pred oltarjem Sv. Device ter na grobu sv. Petra. Ob odhodu iz bazilike je množica, ki se je zbrala na trgu pred baziliko, priredila tople ovacije vojvodinji in princesam. Popoldne je kardinal državni tajnik Maglione vrnil obisk v Kvirinalu, kjer je bil sprejet z vsemi častmi.

Nemško odlikovanje podpredsednika korporacijske zbornice

Rim, 25. sept. s. Nemški veleposlanik Mackensen je osebno izročil Ekskelencl podpredsedniku zbornice fašijev in korporacij Ezio Mari Grayu zvezdo reda Nemškega orla v priznanje zaslug, ki si jih je pridobil v dolgi letih delovanja za italijansko-nemško sodelovanje.

Ogromne izgube sovražnikovega ladjevja

V septembru so nemške pomorske in letalske sile potopile že 849.000 ton sovražnikovih ladij

Berlin, 25. sept. d. Iz statističnih podatkov, ki so bili dani na razpolago na pristojnem nemškem vojaškem mestu, je razvidno, da so nemške pomorske in letalske sile v mesecu septembru potopile doslej približno 849.000 ton sovražnikovega ladjevja. V tej številki je vseh 125.000 bruto registrskih ton, ki jih navaja večerajšnje posebno nemško vojno poročilo. V mesecu avgustu, ki je bil poprej najuspešnejši mesec v podmorniški vojni, je bilo potopljenih vseh skupaj 808.000 ton sovražnikovega brodogoja.

Berlin, 25. sept. d. K večerajšnjemu nemškemu posebnemu vojnemu poročilu o nadaljnjih uspehih nemških podmornic proti sovražnikovim plovbi pripominjajo v pristojnih nemških vojaških krogih, da so nove potopitve britanskih in ameriških ladij stopnjevale napeto pričakovanje, ali bo mesec september 1942 zabeležen v zgodovini podmorniške vojne kot rekordni mesec zavezniških izgub na morju. Nemskim podmornicam preostaja še 6 dni za nadaljnje akcije proti sovražnikovemu brodogoju in sodeč po dosedanjih velikih uspehih, so jih dosegle na vseh morjih, ni izključeno, da utegne potopljena sovražnikova trgovinska tonaza do konca meseca doseči milijon ton, kar bi pomenilo še nikoli doseženi rekord. Uspeh, ki so ga doslej dosegle nemške podmornice, celo presega njihove uspehe v prejšnjem rekordnem mesecu. V pristojnih vojaških krogih poudarjajo nadalje izredno važnost akcij nemških podmornic na življenjsko važni sovražnikovi vojni-oskrbovalni poti, ki vodi mimo Spitzbergov in ki predstavlja še danes glavno oskrbovalno pot, na katero se opira preostala moč Sovjetske zveze. V naslednjih mesecih bo ta oskrbovalna pot postala še neprimerno bolj važna, ker bo po prekinitvi sovražnikovih oskrbovalnih zvez na kopnem v smeri od juga proti severu severni del sovjetskih sil v oskrbi z vojnimi potrebščinami navezen elinole na dobave, ki jih bo lahko prejemal preko Murmanska. Razumljivo je torej, da je borba nemških podmornic in letalstva prav posebno usmerjena na pomorsko zvezo, mimo Spitzbergov, kjer je bil uničen velikanski zavezniški konvoj, namenjen v severne sovjetske luke.

Izgubljen ameriški rušilec

Buenos Aires, 24. sept. s. Ameriško mornariško ministrstvo javlja: Rušilec »Jarvis«, ki je bil ob sovražnih letalskih napadih pri Guadal kanalu poškodovan, se mora smatrati za izgubljenega. »Jarvis« se je zaskasil za več telinov in kljub obširnemu iskanju z ladjami in letali ni bilo mogoče ladje in njene posadke izslediti. Domneva se, da ga je kaka sovražna podmornica ali letalo potopilo. Pomožna transportna ladja »Little« je bila potopljena ob nedavnih operacijah pri Salamonskih otokih. Polovica posadke je bila rešena.

Japonske pomorske sile na Atlantiku

Berlin, 25. sept. s. Vrhovno poveljništvo Oboroženih sil objavlja:

V sklopu skupnega poveljništva pomorske vojne sile trojnega pakta so japonske vojne ladje stopile v stik z enotami si osi, delujočih na Atlantiku. Dočim so nemške pomorske sile sodelovale od vstopa Japoncev v vojno z japonskimi enotami na Indijskem oceanu, z japonskimi podmornicami, se je sodelovanje prikrivalo doseglo na Atlantiku na vojaškem polju. Ta dogodek ima veliko važnost z ozirom na operacije. Ena japonska podmornica, poslana v neko nemško oporišče, je že odpotovala v odsek svojih operacij.

Tokio, 25. sept. s. Japonski glavni stan objavlja:
En del japonskih pomorskih sil je dosel na Atlantik in je zaposlen v strateških operacijah, ki se vrše v tesnem sodelovanju z ladjami osnih velesil. Ena japonska podmornica, ki deluje na Atlantiku, je nedavno priselila v neko nemško pomorsko oporišče, odkoder je nato odpotovala na prizorišče peracij.

Cesarski glavni stan poudarja, da so operacije, ki jih je izvršilo japonsko brodogoju na Atlantiku skupno z nemškimi brodogoju in ki se vrše sporedno z nemškimi operacijami na Indijskem oceanu, zelo značilne, ker predstavljajo skupno akcijo Japonske s silami osi proti neprijateljem osi.

Švedske izgube na morju

Stockholm, 25. sept. d. Tu so bili objavljeni statistični podatki, iz katerih je razvidno, da je švedska trgovinska mornarica od začetka vojne izgubila vsega skupaj 154 tovornih in potniških parnikov ter drugih manjših ladij s skupaj 418.366 br. reg. tonami. Pri tem je izgubilo življenje 982 mornarjev in potnikov. Statistika primerja izgube švedske mornarice v sedanji vojni z izgubami v prvi svetovni vojni, ko je švedska trgovinska mornarica izgubila 280 ladij z 291.550 br. reg. tonami. Švedska statistika navaja, da je bilo od min in torpedov uničenih več švedskih ladij tudi izven vodovodja pod zaporo, predvsem ladij, ki so plule v tuji službi.

Inserirajte v »Jutru«

Nadaljnji nemški prodori na Kavkazu

36 sovjetskih tankov uničenih na severu Stalingrada - Italijanske čete preprečile sovjetski poizkus prekoračenja Dona

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 25. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na kavkaškem področju so nemške in zavezniške čete v borbah proti trdovratno branjenim postojankam pridobile dalje na terenu in zavrnile vse protinapade. Pri letalskih napadih na ladijske cilje pred kavkaško obalo sta bili z bombami hudo poškodovani dve transportni ladji.

Na mestnem področju Stalingrada so napadali oddelki v hudih bojih med hišami zavzeli nadaljnja utrjena oporišča. Razbremenitni napad sovražnika proti severni ključni fronti so bili v hudih bojih zavrnjeni in je bilo pri tem uničenih 36 sovjetskih tankov. Letališča vzhodno od Stalingrada so bila bombardirana podnevi in ponoči. Pri nočnih letalskih napadih je bilo zažgano veliko skladišče olja pri Saratovu.

V izlivu reke Volge in vzhodno od nje sta bila potopljena dva vlačilca, dva prevozna čolna pa poškodovana. Razen tega je bila povzročena eksplozija v nekem skladišču municije.

Na fronti ob Donu so italijanske čete odbile poskus boljševikov, da bi prekoračili reko.

Najbolj naporna bitka v sedanji vojni

Bern, 25. sept. Obleganje Stalingrada se lahko označi kot najbolj naporno podjetje vse te vojne. Ker ima mesto odločilen pomen za rusko bojišče, se sovjetsko poveljništvo ne odreka nobeni žrtvi, samo da bi doseglo svoj cilj, ki je v tem, da zavleče izgubo mesta, vendar pa ne more preprečiti, da ne bi sovražnik prodrl v notranjost komplicirane in močne trdnjave.

Sovjetska propaganda, ki hoče dvigati moralno branilcev, se vodi zelo spretno. Ruski vojaki se bore s prepričanjem, da jim bo uspelo rešiti mesto, z njim pa tudi Rusijo. Razen tega vedo, da jim je sleherni umik nemogoč, in si mislijo, da je pač bolje, če že morajo umreti, da umro v borbi.

Moskovska poročila pravijo, da ume nemško vrhovno poveljništvo najti vedno nove taktične metode za svoje napade. Poslednja metoda je metoda osmih klinov, ki so jih istočasno zabili v sovjetske postojanke. Timošenko, ki je osebno prevzel poveljstvo, jih skuša zlomiti s tem, da napada z boka in da pošilja svoje čete sredi med klini. Po ruskih informacijah se mu je zares posrečilo zlomiti dva od njih, vendar niti ta dva ne popolnoma. Sedaj pa spravlja v Moskvi izid tega novega nemškega napada v odvisnost od števila rezerv, ki jih sovjetsko poveljništvo ima na razpolago, ki bi jih vrigo v borbo proti osmim sovražnim klinom, ki se skušajo podaljšati proti notranjosti Stalingrada, proti središču. Ne smemo pozabiti, da je bilo mesto že razpolovljeno po nemški koloni, ki je v naskoku od zapada preko mestnega središča dospela do Volge, kar daje nemški taktiki za Ruse še bolj nevaren in drzen značaj.

Lahko si namreč zamisljamo, kako bi mogla biti ruska obramba zlomljena tudi v primeru, ako bi se samo polovici nemških klinov posrečilo prodreti v globino. V zvezi s tem se zdi zanimiva vest iz angleško-ruskega vira: Sovražnj vdor v notranjost Stalingrada je baje dosegel že poldrugi kilometer, odnosno kilometer in osem sto metrov. Poročilo ne ugotavlja, ali so to globino dosegli že vsi nemški klini, kakor tudi ni označeno, kako naj se meri ta razdalja, iz katere smeri. Glede na podaljšano obliko Stalingrada bi razdalja 1800 metrov v širino predstavljala približno širino mesta od zapada proti vzhodu, to se pravi, da je ta globina dovolj velika za presekanje mesta in dosego Volge. Ta številka je v ostalem v skladu z nemškim podatkom v zvezi z ono nemško kolono, ki je že pred dnevi dospela preko mestnega središča do Volge.

V moskovskih poročilih je razen tega zanimivo priznanje: Rusi so morali izprazniti pas ozemlja, ki so ga južnozapadno od mesta še imeli v svoji posesti in tudi na tem mestu so se umaknili do hiš na periferiji mesta. Zapustiti pa so morali to področje po bombardiranju 200 nemških stromoglavcev. Delovanje nemškega letalstva v sovražnem taboru še vedno zelo temno opisujejo. Po moskovskih informacijah je nemško vrhovno poveljništvo združilo skoro vse razpoložljive letalske sile za nov napad na Stalingrad. Rusi pa so tudi ojačili svoje letalstvo z devetimi novimi eskadrami, ki se bore brez prestance. Letalska bitka divja že dva dni nad mestom, medtem ko nemški bombniki povzročajo vedno nove požare, ki jih Rusi ne morejo pogasiti.

Poslednji opis bitke, kakor ga je podal Reuterjev dopisnik, se glasi: »V Stalingradu divja ogromna bitka, v kateri se nasprotnika skušata drug drugega uničiti. V nekaterih ulicah so se borbe porazdelile med številne manjše skupine. Nemški padalci in nemški vojaki, oboroženi z avtomatskimi puškami, se skušajo pomakniti naprej od hiše do hiše. Sovjetske posadke se branijo in prihaja do pogostih borb moža proti možu med napol podrtimi poslopji mesta.«

Neko dneвно povelje sovjetski vojski pravi: »Stalingrad moramo držati. Nikdar ne smemo dopustiti Nemcem, da bi se polastili Volge. Možje rdeče vojske, ne zapustite svojih postojank!« (Stampa Sera.)

Nemški komentar o položaju

Berlin, 25. sept. d. V večerajšnjem komentarju o položaju na vzhodnem bojišču pripominjajo v merodajnih nemških vojaških krogih, da je bilo v sredo središče najtežjih

Pri Voronežu je sovražnik ponovil svoje brezuspešne napade.

V srednjem in severnem odseku fronte so se nadaljevale lastne napadalne akcije. Sovražnikov protinapad in krajevni napad jugovzhodno od Ilmenskega jezera so se zrušili v obrambnem ognju.

Na vzhodnem Sredozemskem morju je nemška podmornica potopila prevozno jadrnico.

Angleški bombniki so zadnjo noč podvzeli nočne motilne polete nad Vzhodnim in Severnim morjem, pri čemer so nočni lovci sestrelili eno angleško letalo. Mornariško protiletalsko topništvo in stražne ladje so sestrelile še 5 angleških letal.

Pri uspešnih nizkih napadih, ki so jih izvedla lahka nemška bojna letala podnevi na vojaške cilje ob angleški južni obali, so med drugim obmetavala z bombami tudi važno železniško križišče v jugovzhodnem delu otoka.

Pri obrambi hudih razbremenitvenih napadov na področju Stalingrada se je posebno odlikovala brandenburška 76. pehotna divizija.

in najodločilnejši borb zopet na skrajnem južnem odseku vzhodnega bojišča. Nemške pehotne sile so tu ob učinkoviti podpori topništva in letalstva zavzele najdaljše zelo važne gorske postojanke na glavnem hrbtu severnozadnega Kavkaza. Prav tako kakor na gorskem področju pa se je nadaljevalo prodiranje v severovzhodnem delu Kavkaza, kjer so nemške čete ob Terreku nadalje pridobile na terenu. Najvažnejši nemški uspeh v tem odseku je zavzetje mesta Prišibskaje ob železniški progi, ki vodi od Frohladne proti mestu Ordžonikidze. Mesto Prišibskaje so zavzeli nemški oddelki, ki prodirajo vzdolž železniške proge in sicer v dokaj širokem pasu na obeh straneh.

V Stalingradu se nadaljujejo ogorčene poulčne borbe, v katerih je na posameznih točkah sovražnikov odpor še zmerom zelo trdovraten. Razbremenitni napadi, ki jih je sovražnik pričel na raznih točkah tega vojne področja, so se v koncentričnem ognju nemškega orožja po vrsti zrušili, dasi so bili izvršeni z dokaj močnimi silami. V teku teh sovražnikovih razbremenitvenih ope-

Razočaranje boljševikov nad zavezniški

Nesoglasja med Moskvo, Londonom in Washingtonom glede vprašanja druge fronte

Stockholm, 25. sept. Washingtonski poročevalec lista »Aftonbladet« piše:

V washingtonskih uradnih krogih so zelo zaskrbljeni zaradi nesoglasij, ki se pojavljajo med Sovjetsko zvezo in ostalimi zavezniški glede vzpostavitve drugega bojišča v tem letu. Prav Willkiejev obisk v Moskvi je preprečil obe anglosaški vladi, da gledajo v Moskvi na problem drugega bojišča povsem drugače kakor v Londonu in Washingtonu. Rooseveltov odposlanec ni naletel v sovjetskih krogih na oni sprejem, ki ga je pričakoval, predvsem ga ni Stalin sprejel takoj po njegovem prihodu, temveč šele po treh dneh čakanja.

Ko se je znašel pred rdečim diktatorjem, je zopet moral poslušati, to pot v kategorizirani obliki, sovjetsko zahtevo po otvoritvi drugega bojišča, ki ga želi ves ruski narod. Ze samo to dejstvo jemlje Angležem in Američanom mir. Ti poslednji trdijo, da pomeni pravo nesrečo, ko Rusi govorijo o namerni odložitvi nastanka drugega bojišča in obtožujejo zaradi tega zavezničke.

Med tem sovjetski listi še nadalje naslavlajo zahteve na zavezničke, a so zamolčali poročilo, ki ga je Churchill podal po svojem povratku iz Moskve. Američani mislijo, da je bila velika napaka, ko se je pustilo, da je v ruskem narodu nastalo prepričanje, da je bila angleška in ameriška obljuba za otvoritev drugega bojišča še v tem letu, dokončna in kategorična obljuba. Sovjetska vlada bi storila prav, ako bi odredila svojim istom, naj bi popravili ta vtis v ruskem javnem mnenju. Vlada naj bi dala razumeti, da je nesrečen izid podjetja pri Dieppu nasvetoval angleškim in ameriškim voditeljem drugega bojišča na prihodno pomlad.

Rusi pa nasprotno trdijo, da bi poskus invazije na zapadu, čeprav bi propadel, vendarle rešil Kavkaz popolne zasedbe, ako pa bi uspel, bi vojno skrajšal za nekaj let. Na te ruske ugotovitve pripominjajo v Veliki Britaniji, da bi podjetje, kakršnega hočejo Rusi, veljalo zavezniške izgubo pol milijona moč in če bi ne uspelo, bi Velika Britanija ostala brez lastne, dobro organizirane vojske, ki naj bi bila potem pripravljena na obrambo angleškega otoka.

Angleži so prepričani, da bodo Rusi vzdržali, Rusi pa ne smatrajo Angležev in Američanov za zavezničke v polnem pomenu te besede, kakor piše moskovski poročevalec lista »Daily Herald«, ako ne otvorijo takoj drugega bojišča. Vsi v Sovjetski zvezi, od najvišjih pa do najnižjih socialnih položajev so prepričani, da bodo brez drugega bojišča težave za Rusijo naraščale od dne do dne in da bodo čim dalje bolj kompromitirale bodočnost Sovjetske zveze. Njim se nobena vojaška operacija ne zdi neizvedljiva. Mnenje Moskve je, da bi morali zavezniški odrediti svojim generalnim štabom otvoritev drugega bojišča, ne da bi zahtevali njihove odobritve. Poročevalec lista »News Chronicle« piše, da se slišijo sedaj povsod v Rusiji ironični

raeji so nemške sile uničile nadaljnjih 34 tankov. Sovražnik je imel razen tega zelo hude izgube na morstvu.

Slično kakor protinapadi na stalingrajskem frontnem področju so se izjalovili tudi vsi sovjetski napadi v odseku severno-zapadno od Voroneža. V bojih, ki so se razvijali tu v sredo, je sovražnik izgubil nadaljnjih 18 tankov.

Pri Rževu v srednjem odseku vzhodnega bojišča se položaj ni mnogo izpremenil in so se na obeh straneh nadaljevali napadi ter protinapadi. Dočim so se sovjetski napadi na nemške postojanke ponesrečili, so nemške protiakcije dosegle zastavljene cilje.

Na severnem delu vzhodnega bojišča so ob Ladoškem jezeru nemški oddelki po zlomitvi trdovratnega odpora sovražnikovih čet ponovno pridobili na terenu.

S finskega bojišča

Helsinki, 25. sept. d. Včerajšnje finsko vojno poročilo javlja, da so finske čete v nekem odseku na Karelski ožini zavrnile napad manjšega sovražnikovega oddelka. Prav tako so ponovno zavrnile šibke sovražnikove poskuse, da bi napadel finske postojanke ob Stalinovem prekopu. Finsko topništvo in metalci min so uspešno obstreljevali sovražnikove utrjene postojanke in skupine sovražnikov pretežli, med katero je bilo opaziti več direktnih zadetkov finskega topništva. Na morju in v zraku se ni zgodilo ničesar pomembnega.

Protiletalska zaščita v Budimpešti

Budimpešta, 25. sept. d. Pričenši z večerajšnjim dnem se je madžarska prestolnica docela prilagodila življenju v večerni zatamnitvi. Madžarska vlada je večeraj objavila podrobne predpise o zatamnitvi in protiletalski zaščiti. Po tej uredbi se morajo od večeraj dalje vse restavracije, kavarne in drugi gostinski obrati zapirati 2 uri prej kakor doslej, namreč ob 11. namesto ob 1. ponoči. Gledališča in kinematografi so že pred nekaj dnevi preložili svoje predstave na zgodnejše večerne ure. Po novi vladi odredbi morajo biti zadnje gledališke in kinopredstave najkasneje ob 9.30 zvečer. Lastniki teh zabavišč so vložili kolektivno prošnjo, da bi se glede na prelozene gledališke predstave preložilo tudi zapiranje trgovin od 7. zvečer na zgodnejši čas, da bi namenečenci trgovinskih obratov še lahko posekali večerne gledališke in kinematografske predstave.

Letalski napad na York

Berlin, 25. sept. d. O napadu nemškega letalstva na mesto York v severovzhodnem delu Anglije, izvršenem v noči na četrtek, poročajo dodatno iz nemškega vrhovnega vojnega poveljništva, da so nemška letala v četrtek ob 2. jutrajz prodira skozi zaporni ogenj sovražnikovega protiletalskega topništva in pričela sipati na izbrane cilje težke rušilne in zažigalne bombe. Kmalu po pričetku napada so izbruhnili mnogostevilni požari, ki so se zaradi svoje silovitosti videli na velike razdalje. Mesto York je vojaško zelo važno, ker je sedež mnogostevilnih tovorn orožja in sploh železnarskih podjetij. Razen tega je York važno prometno križišče, ki kontrolira zlasti promet, usmerjen v severne dele britanskega otočja.

Stockholm, 25. sept. d. Iz Londona javljajo, da je nemško letalstvo preteklo noč ponovno preletelo angleško otočje in metalo bombe na več krajih. Podrobnosti o povzročeni škodi jutrnje britansko poročilo ne navaja, niti ne vsebuje podrobnejše opredelitve, na katere dele Anglije je nemško letalstvo osredotočilo svoje napadalne akcije.

Berlin, 25. sept. d. Šef nemške policije Heinrich Himmler je absolutni inspekcij-sko potovanje po tistih okrožjih, ki so ogroženi od vzmetirjalnih sovražnikovih napadov. List »Berliner Zeitung am Mittag« objavlja s tega Himmlerjevega potovanja nekaj slik, ki prikazujejo šefa nemške policije pri ogledovanju poškodb, ki so jih povzročile britanske rušilne in zažigalne bombe.

Angleška letala nad švedsko

Stockholm, 25. sept. d. Službeno objavljajo, da so v noči med četrtkom in petkom britanska letala ponovno preletela južno švedsko pokrajino Canio. V glavnem je britansko letalstvo preletelo mesta Trelleborg, Christianstad in Helsingborg. Švedsko protiletalsko topništvo je letala obstreljevalo, nakar so kmalu izginila. Verjetno je šlo za poizkus britanskega letalstva; položiti mine v Oeresundu med Dansko in Švedsko.

Obvezno delo na Finskem

Helsinki, 25. sept. d. Na Finskem se bo pričel v kratkem izvajati zakon o obveznem delu, ki ga je nedavno sprejel finski parlament. Vsi načelniki trgovinskih in industrijskih obratov na Finskem so prejeli ukaz, naj takoj sestavijo natančne sezname vsega zaposlenega osebja z označbo vrste dela vseh delavcev v starosti do 45 let, ki bi jih podjetja lahko pogrešala vsaj za 14 dni, med katerimi bi se to delavstvo zaposlilo pri spravljanju finske žetve.

Visoki komisar na Gorjupovi razstavi

Včeraj popoldne je Visoki komisar poselel razstavo slikarja Tineta Gorjupa v Jakopičevem paviljonu. Tu sta ga sprejela predsednik Narodne galerije dr. Fr. Windischer in predsednik Zdrženjaka likovnih umetnikov g. Saša Samel. Navzoč je bil tudi slikar Gorjup sam.

Eksc. Grazioli se je živo zanimal za razna razstavljena dela in je naposled izrazil svoje priznanje g. Gorjupu. Nato se je dalje časa razgovarjal s predsednikom Narodne galerije o raznih vprašanjih, tičočih se tega kulturnega zavoda.

Zatemištev od 20.30 do 6.

Visoki komisar Ljubljanske pokrajine, glede na lastni odredbi z dne 6. junija 1941/XIX št. 42 in 29. avgusta 1942/XX št. 165, in smatrajoč za potrebno, da se določi nov čas za izpolnjevanje določb o zatemištvu odreja:

Cl. 1. Dne nove odredbe se morajo izpolnjevati določbe o zatemištvu od 20.30 do 6 zjutraj.

Cl. 2. Ostanje neopremljena ostala navodila, ki jih vsebuje odredba z dne 6. junija 1941/XIX št. 42.

Cl. 3. Ta odredba stopi v veljavo dne 26. septembra 1942/XX in bo objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana, 24. septembra 1942/XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Glasbeni tečaji v GILLOvem zveznem poveljstvu

Ob obnovitvi svojega dela je žensko nadzorstvo začelo z vpisovanjem v glasbene tečaje. Za sedaj se sprejemajo le prošnje za prepuštevila k tečaju pouka igranja na harmoniko.

Glavice, ki bi se hotele okoristiti s priložitnostjo, ki se jim nudi brezplačno, naj se radi vpiše v omenjeni tečaj javijo v uradih GILLOvega zveznega poveljstva. Vru. Med uporniki so bili tudi njegovi bratje.

Razsulo

Zaradi vseh teh okoliščin je začelo narasčati med nami nezadovoljstvo. Prvi, ki so začeli slišno godrnjati, so bili kmetje. Za kolektiv jim je od pričetka ni dosti bilo in so mnogo živl poskrili. Prav tako so poskrili tudi denar, ki smo ga morali vsi oddati.

Par dni, preden se je pričela akcija italijanskih čet, smo opazili velike oblake prahu na cesti proti Kolpi. Zato so nas že naslednji dan poslali na ceste delati pregrade proti avtomobilom in tankom.

Do borbe pa ni prišlo. Ko so začeli italijanski oddelki prodirati, so se začeli partizani umikati. Vasi in njih prebivalstvo so prepustili na milost in nemilost njihovim usodi. Bežali smo proti Kočevskemu Rogu, a tudi tu je bilo vse obkoljeno. Ko smo nekega jutra opazili, da sta ponoči izginila komandant in politični komisar, smo se predali vojaškim stražam...

Poročilo se zaključuje s sodbjo, ki postaja bolj in bolj sodba vseh poštenih Slovencev: »Moje mnenje, ko sem preživel 25 dni nasilja in trpljenja v »svobodni slovenski republiki« in sem videl čudno moralo in duševno uboštvo njenih upravljalcev, požgane vasi in premnoge mrličje, je tole: To je bil največji zločin, ki ga je kdaj kdo zagrešil nad slovenskim ljudstvom!«

Neprestani nemiri in izgredi v Indiji

Uporniki napadajo vladna poslopja in uničujejo javne naprave

Bangkok, 25. sept. d. O nadaljnjem razširjenju nemirov v Indiji javljajo večerj dospel poročila iz raznih indijskih pokrajin. V Bombaju, od koder je bil že javljen bombni atentat v poslopju borze za bombaž, sta se v zadnjih 24 urah pripetili dve nadaljnji eksploziji bomb. Ena oseba je bila pri teh incidentih ranjena. V bližini železniške postaje v Bombaju je policija aretirala nekega moža, pri katerem so bile našli eksplozivni material istega sestava, s kakršnim so bile napolnjene bombe. V mestu Nadiad je pred poslopjem tamkajšnje policije eksplozivna bomba, ki je ubila sedem policijskih stražnikov. Nadalje javljajo iz Bombaja o novih velikih pouličnih demonstracijah indijske prebivalstva. Policijo, ki je skušala množico razkropiti, so demonstranti napadli s kamenjem in po poročilu iz britanskega vira ranili 12 policijskih agentov. V pokrajini Bombaj so britanske oblasti naložile nadaljnji 14 vsem kolektivno globo 15.000 rupij. Iz distrikta Broč javljajo, da je pretekli tork skupina 70 Indov napadla neko policijsko postajo. V spopadu je bil neki policist hudo ranjen. Nadaljnji podrobnosti o tem spopadu še ni bilo mogoče zvedeti. V Kalkuti so demonstranti na neki ulici zažgali tramvajski voz. V mestih Jessore in Munshigat so množice napadle železniške postaje. V mestu Munshigatu so demonstranti po britanskem poročilu navali tudi na poslopje tamkajšnje

policije in na poštni urad. Iz kraja Berham-pore javljajo, da je proglasila tamkajšnja šolska mladina stavko in zažgala šolsko poslopje. V bližini mesta Dacca je množica napadla policijsko poslopje in je bilo v spopadu ranjenih več civilistov in en policijski častnik.

Ameriški kapital

sega po Indiji

Rim, 24. sept. s. Šef za oskrbovanje Indije sir Hmody je podal nekaj zanimivih izjav v žilavem in velikem naporu, s katerim ameriški velekapital izkrišča vojno in se vrinja v Indijo ter pripravlja za izkoriščanje vseh možnosti indijske krize. Visoki uradniki vlade je odgovoril na neprijeto vprašanje o nalogi ameriških strokovnjakov, ki so prišli v Indijo o kričeli propagandi, z izjavo, da ti strokovnjaki pripadajo velikim ameriškim industrijam ter bodo proučili industrijske možnosti v Indiji ter dali vlad svete, kaj je treba storiti. Strokovnjaki so nadalje ameriški tehniki, ki jih je vlada najela skupno z nekaterimi drugimi podjetji in z njimi sklenila leto dni trajajoče pogodbe. Reuter, ki je objavil te podrobnosti, se podviga in dodaja, da to ne pomeni, da se pripravlja ameriška finančna in tehnična kontrola nad Indijo. Ta Reuterjeva izjava je zgovorna, ker prikrija resnične angleške skrbi.

Obrambna ali obrabna vojna?

Torinski list »Stampa Sera« je objavil 24. t. m. naslednji komentar o bojih pri Stalingradu:

»Sovjetsko poveljništvo je odstranilo iz Stalingrada vse civilne osebe, ki niso v stanju, da bi prijele za puško, ter mrlično postavljajo na levem bregu Volge topniške postojanke, da bi obstreljevali mesto, ki bi dokončno prešlo v nemško posest. Jasno je, da sovjetsko vrhovno poveljništvo ne upa več, da bi moglo rešiti mesto. Odpor, ki je brezupno nadaljuje med porušeni hišami, ima povsem drug namen in bitka se je iz obrambne spreminila v obrabno. Videli smo, ali se račun o obrabi sovražnika točen in ali se ne bodo Rusi sami bolj obrabili, kakor pa bi obrabljali. To vprašanje si je treba namreč ogledati v luči celotnega položaja obeh vojujočih se tabovor. Nemčija ohranjuje nedotaknjeno svojo industrijsko sposobnost in razpolaga z ogromnimi rezervami, ki so je pripravljene, da nastopijo v bitki. Rusija pa je izgubila svoja glavna središča vojne industrije in približno 50 do 60 milijonov prebivalstva. Zato je zelo verjetno, da so dopolnjevalne možnosti Nemčije neprimerne večje kakor iste možnosti Rusije in da se bo obupni in krvavi odpor, ki ga Stalin in njegovi generali hoteli zaneti ob že obojenem cilju, izkazal končno, ko se bodo palagali računi, kot zelo slab račun.«

Luka San Francisco zaprta za argentinske ladje

Buenos Aires, 25. sept. d. Argentinski list »Noticias graficas« javlja, da je mornariški urad Zedinjenih držav prepovedal vsem argentinskim ladjam obisk luke San Francisco na zapadni ameriški obali. Ameriška

Gospodarstvo

Odprava omejitev za vino

Smatrajoč za umestno, da se tudi za Ljubljansko pokrajino odpravijo omejitve za vino, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi odloka ministra za kmetijstvo in gozdozve z dne 27. julija 1942-XX, s katerim se odpravljajo omejitve za vino, in glede na lastno naredbo z dne 22. maja 1942-XX s predpisi za ureditev preskrbe z vinom izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v Službenem listu z dne 23. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo.

Določbe naredbe z dne 22. maja 1942-XX št. 96 s predpisi o ureditvi preskrbe z vinom se odpravljajo. Zbiranje, prevažanje in trgovanje z vinom je prosto vsakršne omejitve (zapore) in smejo te posele izvrševati podjetja, zasebniki in ustanove, ki so jih doslej upravičeno opravljali.

Mobilizacija rezerv

orne zemlje v Italiji

Kakor smo že poročali, bo Italija v letu 1942/43 uredila kmetijsko proizvodnjo na podlagi generalnega obdelovalnega načrta. Kmetijsko ministrstvo je že izdalo tak načrt za 33 najvažnejših kmetijskih pridelkov. Za vsako pokrajino je določena obdelovalna kvota, pokrajinski prefekti pa bodo skupaj z organizacijami kmetovalcev skrbeli, da se bo načrt v posameznih pokrajinah tudi v celoti izpolnil.

V tej zvezi je bilo ugotovljeno, da se da italijanska kmetijska proizvodnja navzlic znatnemu povečanju v zadnjih dveh desetletjih še nadalje dvigniti, zlasti z uporabo selekcioniranega semena in z nadaljnjim zboljšanjem obdelovalne tehnike. Nadaljnje možnosti pa so danes s pridobitvijo novih površin orne zemlje v zvezi z melioracijami in zboljšanjem zemljišč, pa tudi v zvezi s preureditvijo travnikov in pašnikov v orno zemljo. Kmetijsko ministrstvo je določilo, da bodo v letu 1942/43 preorali 400.000 ha travnikov in pašnikov, kar bo omogočilo nadaljnje povečanje z žitom posejane površine. To povečano pridelovalno žito bo skupaj s preureditvijo proizvodnje na podlagi glavnega obdelovalnega načrta omogočilo, da bo prehrana Italije tudi v prihodnjem letu v vsakem pogledu in v polnem obsegu zajamčena. Da pa se olajša pretvoritev travnikov in pašnikov v orno zemljo, bo država kmetom povrnila omo tretjino, v skrajnem primeru pa 38 % stroškov, ki so v zvezi s preoranjem in s pripravo zemljišč za prihodnjo setev. Država je v ta namen določila kredit v višini 150 milijonov lir. Oblastva v posameznih pokrajinah so dobila navodila, da je treba akcijo čim bolj pospešiti, ker je večina travniških in pašniških površin, ki pridejo v poštev za preoranje, v hribovitih in gorskem področju, kjer je treba že zgodaj sejati žito.

Zaradi preoranja omenjene površine njiv in pašnikov pa seveda ne sme trpeti živinoreja. Zato je v teku vzporedna akcija, ki gre za tem, da se izpadek, ki bo nastal zaradi preoranja travnikov in pašnikov pri živinski krmi, nadomesti v celoti s pridelovanjem visoko vrednih krmilnih rastlin na poljih. Da se večje pridelovanje žita še bolj pospeši, je bil sistem premij za žitno bitko izpopolnjen in združen v enotno tekmovalstvo. V ta namen je določen enotni kredit za premije v višini 5 milijonov lir.

Rezerve Italije glede obdelovanja sposobne zemlje so še prav znatne. Celotna kmetijsko in gozdno izkoriščena površina Italije znaša okrog 28,5 milijona hektarjev; od tega odpade 12,75 milijona hektarjev na orno zemljo, 6 milijonov hektarjev na travnike in pašnike, 5,5 milijona hektarjev na gozdove, 1,9 milijona hektarjev na neizkoriščene površine, ostanek pa zavzemajo sadojniki in nasadi specialnih drevesnih kultur. Poleg zemlje, ki je za obdelovanje nesposobna in se da pridobiti z melioracijami, tvorijo travniki in pašniki največjo rezervno. Generalni pridelovalni načrt za leto 1942/43 upošteva okolnost, da ni mogoče vseh teh rezerv spremeniti v orno zemljo. Zato predvideva, da se ima le razmeroma majhen odstotek travnikov in pašnikov pretvoriti v obdelana polja. Navzlic temu pa bo skupna površina preoranih travnikov in pašnikov v višini 400.000 ha pomembna za povečanje žitne proizvodnje, ki se da pri istočasnem pridelovanju visoko vrednih krmilnih rastlin izkoristiti za žitno proizvodnjo brez škode za živinorejo.

Prejemki delojemalcev

v brivsko-frizerski stroki

Pokrajinski sindikat delojemalcev brivske in sorodnih strok PDZ je razposlal naslednjo okrožnico svojim članom:

Dne 24. julija je bil med Pokrajinsko delavsko zvezo in Pokrajinsko zvezo delojemalcev sklenjen medzni sporazum, s katerim se izpreminja člen 9. veljavne kolektivne pogodbe za brivsko-frizersko in kozmetično stroko Ljubljanske pokrajine.

Novi sporazum je sestavni del te kolektivne pogodbe ter se dosega plače brivsko-frizerskega in kozmetičnega pomožne osebe od 1. avg. 1942 povšajo na teden za 30 lir za vsako kategorijo tako za mesto Ljubljana kakor tudi za podeželje. Urna plača posamezne kategorije se izračuna tako, da se del tedenska za 30 lir povšaja meza s 54,5.

Mezna lestvica povšanih urnih in tedenskih plač v smislu novega sporazuma je naslednja:

za Ljubljano: v 1. kategoriji urna meza 3.12 lir, tedenska plača 170 lir; v 2. kategoriji urna meza 2.75 lir, tedenska plača 150 lir; v 3. kategoriji urna meza 2.56 lir, tedenska plača 140 lir; v 4. kategoriji urna meza 2.38 lir, tedenska plača 130 lir;

za podeželje: v 1. kategoriji urna meza 2.93 lir, tedenska plača 160 lir; v 2. kategoriji urna meza 2.56 lir, tedenska plača 140 lir; v 3. kategoriji urna meza 2.38 lir, tedenska plača 130 lir; v 4. kategoriji urna meza 2.30 lir, tedenska plača 125 lir.

Delodajalci so dolžni tudi za nazaj od 1. avgusta 1942 dalje izplačati vso razliko, ki gre pomožnemu osebu iz naslova razlike po tej medzni lestvici.

Pozivamo vse člane, kakor tudi nečlane, zaposlene v brivsko-frizerskih in kozmetičnih obratovalnicah, da takoj uredijo in

prilagode svoje mezde v smislu zgornje lestvice in da zahtevajo plačilo razlike tudi od 1. avgusta 1942 dalje.

V katerih obratih se zgoraj navedeni sporazum ne bi izvajal, se naproša osebe je teh obratov, da to takoj sporoči Trgovinskemu oddelku Pokrajinske delavske zveze, ali pa Pokrajinskemu sindikatu delojemalcev brivske in sorodnih strok PDZ v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22.

Gospodarske vesti

= Iz italijanskega gospodarstva. Italijanska dunavska paroplovna družba »Sindac« je pri glavnici 10 milijonov lir lani dosegla čisti dobiček 0.49 milijona lir. Vozni park je v bilanci vstavljen z vrednostjo 6.2 milijona lir. — Velika kemična tvornica »Rumianca« je lani pri glavnici 150 milijonov lir zabeležila čisti dobiček 22.5 milijona lir, od tega pa se uporabi 11 milijonov lir za rezerve in odpise. — Tvornica vermeta Francesco Cinzano je lani pri glavnici 30 milijonov lir zabeležila čisti dobiček 3.1 milijona lir, tvornica vermeta Martini-Rossi pa je pri glavnici 50 milijonov lir zabeležila čisti dobiček 3.8 milijona lir.

= Koncentracija v italijanski elektrarniški industriji. Nedavno smo poročali o sklicanju obnega zbora družbe Società Edison v Milanu zaradi sklepanja o prevzemu koncentričnih družb Volta, Cisalpina, Isorno in Accumulatori (od katerih imata prvomenovani dve družbi 810 odnosa 850 milijonov lir glavnice). Sedaj poročajo iz Milana, da je občni zbor delničarjev odobril predlog za združitve z veljavnostjo od 1. julija t. l. Obenem je občni zbor sklepal o spremembi delniške glavnice, ki je v zvezi s to fuzijo. Celotna glavica družbe Edison se v zvezi s fuzijo in deloma v zvezi z izdajo gratis delnic povšaja od 1.6 na 2.6 milijarde lir (po prvotnem predlogu, ki je bil sprejet splošno, naj bi se glavica povšajala od 1.6 na 2.5 milijarde lir).

= Italijansko-nemška trgovina. O razvoju italijansko-nemške trgovine v sedanjih vojni smo pred dnevi obširne poročali. Dodati je še nekaj podrobnosti, ki so bile izmešane na nedavni skupščini Italijanske gospodarske zbornice za trgovino in plovbo v Hamburgu. Na tej skupščini je bilo ugotovljeno, da se je obseg blagovne izmenjave med Nemčijo in Italijo v letu 1941 povzel preko 1 milijarde mark, kar pomeni nasproti letu 1938 potrojitve vrednosti. Klirski račun med obema državama je doela izravnana, čeprav je vrednost nemških dobav v Italijo za eno šestino večja kakor vrednost italijanskih dobav Nemčiji. Popolna izravnava je v zvezi z okolnostjo, da je v Nemčiji precejšnje število italijanskih delavcev, ki preko klirga pošiljajo v domovino svoje prihranke.

= Udeležba družbe Montecatini v rumunski petrolejski industriji. Znan italijanska družba Montecatini, ki obsega velik koncern podjetij kemične in rudarske industrije, je po vesteh iz Bukarešte odkupila vse delnice rumunske petrolejske družbe »Petroliina« v Ploestiju. Družba, ki je šele prišla v večjem obsegu pridobivati nafto, je nedavno zvišala glavnico od 20 na 160 milijonov lejev, v kratkem pa bodo glavnicu povšajali na 300 milijonov. Podjetje je odkupilo petrolejsko področje v obsegu 3000 ha, in sicer od družbe »Foraj Lemone« za ceno 160 milijonov lir. Družba Montecatini je nadalje odkupila dve manjši rumunski petrolejski družbi »Continental« in »Xenia«.

= 3 milijarde din za javna dela v Srbiji. Izredni kredit za financiranje javnih del v Srbiji je bil te dni povšan od 2.2 na 3 milijarde dinarjev. Od celotnega kredita bodo uporabili 1.2 milijarde din za gradnjo cest in mostov, 450 milijonov din za melioracije, 50 milijonov din za kanalizacijska dela, 300 milijonov din za javne zgradbe, 800 milijonov din za državne železnice, 100 milijonov din za rečno plovbo in 30 milijonov din za ureditev hudournikov.

= Novi predpisi za mletje žita v Rumuniji. Rumunska vlada je izdala nove predpise za mletje žita, po katerih morajo mlinci iz 100 kg običajne 75 kilogramske pšenice zmleti 90% enotne moke, ostanek pa morajo zmleti do 77% v krušno moko in do 20% v orobe. V tej zvezi so bili izdani tudi novi predpisi glede uporabe moke za peko kruha. V bodoče se morajo za peko kruha uporabiti 70% pšenične moke in 30% ržene moke.

= Preselitev Madžarov iz Bosne. Že lani je Madžarska poskrbela, da so se v Madžarsko preselili Madžari iz Bukovine. Sedaj pa je v teku akcija za preselitev Madžarov, ki žive v nekaterih raztresenih naselbinah v Bosni. Ti Madžari bodo preseljeni v Bačko. Prva preselitev je bila izvršena že spomladi, ko je bilo madžarsko prebivalstvo treh bosanskih občin preseljeno v Bačko. Preteklo nedeljo pa je prišel v Bačko nov transport nadaljnjih 600 izseljencev iz bosanske velike občine Bje-line. Transport je prišel v Dardo, kjer je bil svečano sprejet. Začasno bodo preselenci nameščeni v zaštitnih bivališčih, dokler ne bodo dovršene posebne naselbine, ki se že gradijo in kamor se bodo preselenci lahko vselili v novembru.

= Povšanje obrovov vina v Franciji. Zaradi zaporednih dveh slabih vinskih letin in škode, ki jo je povzročila vojna, je morala Francija, ki je prej vedno izvažala velike količine vina, že lani sama omejiti potrošnjo, in sicer z racioniranjem. Normalni potrošnik je doslej lahko kupil na mesec štiri litre vina, delavec pa šest litrov. Sprito dobrih izgledov za novo vinsko letino je sedaj francoska vlada izdala ukrepe, s katerimi se povšaja odkupna cena vina pri vinogradnikih. Ob enem napoveduje, da bo obrok vina povečan za 100%. Pri določitvi nove odkupne cene je bila upoštevana okolnost, da Francija tudi letos ne bo mogla izvoziti pomembnejših količin vina. Zato je bil spremenjen način določanja cen. Doslej je šla po desetletni tradiciji tendenca za tem, da se v inozemstvo prodaja predvsem kakovostno vino in se je cena določala po jakosti. Odslej pa velja osnovna cena 280 frankov za hektoliter, ki tej osnovni ceni se prštejejo pribitki glede na jakost in kakovost. Nova ureditev ima namen privabiti na trg tudi slabše vino.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Kaj je zapisano v zvezdah?

Vsakemu trezno mislečemu človeku se mora čudno videti, da danes, v dobi tehnike, vera v usodne sile zvezd se ni povsem izgubila svoje veljave. Pogled v preteklost nam lahko pojasni to nenavadno dejstvo.

Nekoč je bila astrologija dosti bolj popularna nego danes, ob koncu srednjega veka je bila v svoji zvezi z astronomijo celo na glasu najbolj znane znanosti sploh. Odtlej se je astronomija razmahnila in se je znatno približala najvišjim stopnjam človeškega spoznanja, pri tem pa so se čedalje bolj umakala umevanju širokih mas. Astrologija je nasprotno ostala na stopnji nalnega, srednjeveškega praznoverja.

Da se to praznoverje ni moglo dalje razvijati, je lahko umljivo, saj je njegovo jedro prevlata v samoprevlata, ki sta se morali postopoma umakati eksaktnemu znanstvenemu spoznanju. Astrologija je namreč, pa naj govore njeni verniki kar hočejo, le lažljiva znanost, osnove vsake resne znanosti, ki so v tem, da se nauki gradijo na podlagi najstrožjih raziskav in izkušenj, se ji popolnoma tuje.

Ce si hočemo ustvariti jasno sliko o bistvu astrologije, je nujno potrebno, da se seznanimo z njenimi izvirni.

Vera v čudežne moči zvezd je prastara, astrologija velja kot najstarejša znanost sploh. V času Babiloncev so imeli državno priznana dvorne zvezdogledne in že tedaj je astrologija dosegla visok razcvet. Podobno je bilo s staro Kitajsko, kjer je sploh vsa državna zgradba počivala na astroloških načelih. Naj se je potem vera v zvezde pri posameznih starošolskih narodih razvijala kakor koli, ne izvor je bil povsod isti. Nemojmi počej in lesketajoča se vedrina zvezdnega neba sta se človeka dojmavala že od vsega početka. Kaj je bilo naravnost, nego da je sedež skrivnostnih sil, ki vladajo zemljo, pomagalo v trdno neba? Od tu do raziranja, da vplivajo zvezde na vse zemeljsko življenje neposredno, je bil le majhen korak. Zato so se ljudje skušali ravnati čim bolj po zvezdah, nastala je cela znanost, ki se je bavila z razlaganjem zvezdnih vplivov. Na videz največjima zvezdama, soncu in luni, so pripisovali seveda največji učinek.

Poleg teh dveh so mikale človeka zlasti še premienice. Med tem ko stalnice svojih položajev nikoli niso spreminjale — vsaj na videz — so se planeti gibali s spremenljivo brzino med ostalimi zvezdami, tako da so jim morali pripisovati nujno se posebne sile, ki so jim omogočale samostojno gibanje. In te lastnosti so bile istočasno lastnosti raznih božanstev, ki so premienice nosile njihova imena. Marta so zaradi njegove spremenljive svetlobnosti in izrazito rdeče barve spravljali v zvezo z borbo in jezo, Jupiter je s svojim veličastnim mirnim gibanjem in stalnim bleskom postal simbol pokoja in reda, Saturn, ki se je piazil po nebu v motnem, sivem blesku, je ustrezal starosti in hiranju. Da so znanje podozre zvezd nekaj povsem slučajnega, oziroma da sledijo zvezde, premienice kakor premienice, strogi fizikalnim in kemičnim zakonom in da nas njihovi vidci zavoljo nedostatkosti naših čutil doznajajo le v ara, se primitivnim ljudem tedanjega časa seveda ni moglo niti sanjati. Toda z njihovega stališča je šlo za pravo znanost in to, kar so v njej dosegli, jim moramo pravično priznati.

Ko so propadli Babilonci, so njihovo astrološko znanje prevzela druga ljudstva, zlasti Kaldejci. Ti se niso zadovoljili z iz-

ročenimi nauki in zakoni, temveč so začeli astrologijo s pomočjo analitijskih sklepov in sofističnih spekulacij razvijati dalje. Tako so n. pr. razširili pomen dvanajststice ozvezdij živalskega kroga in zvezdnih položajev, ki so se jim videli najvažnejši, svoje spekulacije so zavili v oblako trdnih dogem. Celu vsaka izmed 360 stopinj živalskega kroga je prešla svoje posebno ime kot »vladar rojstva«. Vse to pa je še prekosil tisti astrolog iz helenistične dobe, ki je v velikanskih razvidnih obravnavah vsak izmed 21.000 minutnih odsekov posebej. Toda v helenistiki dobi se je rodila tudi prava astronomija, znanost o pravih zakonih, ki urejajo gibanje zvezd. Ironija usode je hotela, da so to znanost spoceli astrologi sami, ki so hoteli svoje spekulacije pač bolje razumeti in se pogibiti tudi v zakone, ki vladajo vesolstvu. Da so s tem zadali astrologiji smrtni sunek, niso mogli slutiti.

Spocetka je astrologija astronomijo seveda hudo tesnila in vplivala nanjo, tako da se je astronomija omejevala sprva na nauk, da je zemlja ploščata in da se vrti okrog nje sedem koncentričnih, votlih krogel, tako zvanih planetnih sfer, med katere so prištevati tudi sfero sonca in meseca. Vse skupaj je potem obdajala sfera stalnic. Značilno je, da prvi duhovni, ki so se uprli tej vse preveč mehanični in za današnji okus naivni kozmogoniji, niso izvirali iz prvotne semitske domovine astrologije, temveč da so bili to arijski Grki, med njimi zlasti Demokrit in Aristarh. Že več stoletij pred našim štetjem so ti učenci in filozofi učili, da je zemlja kroglja, da se vrti okrog sonca, ne pa sonce okrog nje, in so imeli tedaj v splošnem že pravilne pojme o zgradbi sveta.

Ptolomej, največji astronom in geograf starega veka, je bil sicer še popoln pristaš geocentrične podozre, po kateri je bila zemlja središče vsega, toda svoje naziranje je postavil na znanstvene, čeprav napake podlage, ki so bile za tedanje čase tako popolne, da je njegovo glavno delo »Almagest« postalo kratkoma učbenik vse astronomije do začetka novega veka. V srednjem veku se je razvoj znanosti pač ustavil, ljudje so tedaj črpali v glavnem iz filozofskih in znanstvenih del antike. Celu astrologija je tedaj v zapadnih deželah propadla in so jo gojili samo še v arabskem Orientu. Šele po križarskih vojnah so jo z drugim orientalskim znanjem in učenjem prinesli spet v Evropo. Da je padla potem na rodovita tla, ker se je bavila z nesumnimi pojavi in je bilo vse mišljenje tedanjega človeštva obrnjeno v nebesne stvari, nam je lahko razumeti. Tako je astrologija doživela tudi na Zapadu izreden razcvet. Njena vlada je trajala še dolgo v čase, ko so si z reformacijo in renesanso nova znanstvena naziranja in načini utirili pot.

Najpomembnejši učenjaki renesanse so bili še pristaši ali pa žrtve astrološkega praznoverja. Tipičen primer za to nam je Kepler, ki je v Galilejev in Kopernikovem ustvarili moderno astronomijo. Ko ga je Wallenstein prosil, naj mu postavi horoskop, mu je Kepler opisal, da je zmotna zaboba, če menimo, da bi mogli kakršni koli zvezdni položaji, ki si jih samovoljno izračunamo, vplivati na našo usodo. Toda po drugi strani je bil veliki astronom iz finančnih razlogov prisiljen, da je vršil poklice astrologa in je v svojem življenju po lastnih navedbah izračunal nekoliko sto horoskopov, med katerimi je najbolj znan

baš tisti, ki ga je izdelal za Wallensteina. Ta horoskop navajajo današnji astrologi vedno na novo kot dokaz o pravilnosti astroloških naukov. Kepler ga je postavil namreč samo do marca 1634, v februarju istega leta pa je padel Wallenstein kot žrtev znane zarote. To naj bi bil dokaz, da je Kepler Wallensteinu napovedal po zvezdnih položajih smrt. V resnici pa je šel Keplerjev račun do marca tistega leta le zato, ker se je tedaj zaključila ena izmed enajstletnih period Jupitrovih konjunkcij s Saturnom, po katerih so tedaj računali čas. Da je bilo to leto obenem leto Wallensteinove smrti, je bilo naključje. V ostalem pa je v tem horoskopu toliko neskladnosti z resničnim Wallensteinovim življenjem, da je vsaka nadaljnja beseda o tem odveč.

Nova znanstvena spoznanja, duhovna gibanja novega veka, kakor prosvetljenost in mehanika ter fizika 19. stoletja, so storili ostalo, da je astrologija propadla čedalje bolj in je veljala ljudstvu ob začetku 20. stoletja samo še kot temno, skrivnostno čarovanje. Potem je prišla prva svetovna vojna in duševni razdor, ki ga je prinesla s seboj, je bil vzrok, da so zapadli mnogi možgani ponovno astrološkemu praznoverju. Ljudje, ki so imeli od tega korist, so ji na vse načine skušali dati videz stroge znanosti, v nje zagovor in razlago so napisali debele traktate in učbenike, v katerih na razpien način uporabljajo danes tako priljubljene, po znanosti disete izraze, kakor kozmoterapija, kozmobiologija in podobne neumnosti. Toda doba, ko so mogle te neumnosti učinkovati, je že davno za nami. Ljudje so se polagoma vendarle naučili spoznavati šarlatanstvo in šušmarjenje, zato astrološki hokuspokus danes ne vleče več posebno in le tu pa tam se kakšni nerazodni možgani, ki jim pač ni pomoči, še resno bavijo z njim.

Mlado Jutro

Trije malčki

III.

Kukmak, Jurček in Ježek so se lepo igrali pred hišo. Nenadoma so zagledali strica Cvetka, ki je veslal po jezeru. Brž so stekli za čolmom in klicali: »Striček, striček, vzemi nas s seboj na čolnici!« A Cvetko jih ni slišal, zatopljen je bil v svoje misli. List z njim je plul kaj hitro in malčki so kmalu zaostali. Čoln jim je izginil iz vida. Vendar so tekli dalje, misleč, da ga bodo dohiteli. A zmanjkalo jim je sape in morali so se ustaviti. Spogledali so se in mlo zajokali: »aa, uaa!« Na, pa jim je ušla lepa vožnja s čolmom. Ko so se najokali, so si obrisali sveče iz pod noskov in se drug drugemu skozi solze nasmehnili.

»Kaj nam mar,« je rekel Kukmak, »mammo bomo prosili, da se bomo sami peljali na jezero.«

»Kaj nam mar,« je rekel Jurček, »atka bomo prosili, pa nam bo naredil barčico z jadrom.« In mali Ježek, ki se ni znal govoriti, je plosnil z rokami in veselo vrisnil.

»Kar precej tecimo,« sta zaklicala Kukmak in Jurček in se ozirala okrog. A domov nista znala. V visoki travi so malčki zašli, da niso vedeli, kam bi se obrnili. Jurček se je priel kisiati, in ko ga je videl Ježek, se je tudi njemu zatresla brada. A Kukmak se je predrzno ozrl in zaklical: »Hej, kar pojdemo naprej, zemlja je okrogla, bomo že prišli domov.« Jurčku se to ni zdelo bogve kako prepričevalo, a se je vseeno potolažil.

Eden za drugim so stopali malčki, razmikali visoke bilke in hrabro koračili naprej in naprej. Strah jih je minil in veselo pesmico so si zapeli. Kobilice so jih spremljale z visokim cvrcanjem, biserni metulji so pa medice pijani plesali nad njimi.

IV.

Kosilo je bilo narejeno, hišica pospravljena. Rožica je stopila pred vrata in zaklicala na ves glas: »Otročki, jesti! Kukmak, Jurček, Ježek, domov!«

Vedno so pritekli, še preden se je razgubil odmev, a danes jih ni bilo od nikoder. Rožica je zaklicala še enkrat. Spet nič. »Ti nameratež grdi, le kje se potepajo. S šibo jih bom, ker ne ubogajo.« A že jo je prišla skrb, »kaj če se jim ni kaj zgodilo? Da jih ni postolka pograbila, ali dihur odnesel.« Tekla je pogledat okrog hiše, a dece ni bilo. Klicala je na ves glas, pa ji je odgovarjalo le bren-

čanje čebel in petje kobilic, ki se je mešalo z glasnim pitčim žgolenjem.

Ko se je vrnil Zvonko domov, je našel Rožico vso hripavo in objokano. Med piacem mu je povedala, da so otroci izginili. Joj, to se je ubožece prestrašilo, a glave ni izgubili. Zaklenila sta hišico, skrila ključke pod prag in odšla deco iskat. Izpravevala sta kobilice, če so kaj jih videle. A zeleni možgani slaboumnih kobilic se niso mogli spomniti ničesar. Čebele niso zaradi obilnega dela opazile nič, metulji pa so bili vsi pijani. Palčka sta klicala, tarnala in jokala, pa vse zaman.

Sonce je že zatnilo. Mehka zarja je zbledela in mirno je zagorela zvezda večernica. Tenka meglica je ovila nežne vile, ki so rajale nad vodo. Tisoč lučk je utripalo po zraku — kresnice. Srebrna mesečina je lila z neba in kazala obupnima palčkoma pot.

(Dalje prih.)

Marija Grošljeva:

Jesenska uganika

I.

Izpod maha — smuk, smuk, smuk, bele hlačke, rjav kloboč, danes dete jutri starček!

(Jurček)

II.

Jeseni se vlačijo, vse barve nam spačijo pozimi poseda, lenobna in blede, ko vigrad se ukreše, nam kolo zapleše, jo veter izpije — in sonce zasije.

(Megla)

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

396. Kaj pomeni m. p.?

397. Koliko stara sta bila Abraham in Sara, ko se je rodil Izak?

398. Kaj je istosmerni, kaj izmenični tok in katere posebne važnosti je eden ali drugi?

399. Samo 15 knjig.

Jaka ima v svoji knjižnici samo petnajst knjig. Baš zato, ker jih je tako malo, so mu posebno pri srcu, kar je videti zlasti iz tega, da jih na njihovi polici prelaga vsak dan v drug vrstni red. To pač ni takšno delo, da bi zahtevalo mnogo truda in časa. Recimo pa, da bi hotel nekoč preizkusiti sploh vse vrstne ređe, ki so s 15 knjigami mogoči, in da bi za vsako preložitve rabil samo eno sekundo, koliko časa bi mu ta stvar po vašem mnenju vzela?

400. Križanka.

1	2	3	4	5	6	7	8
				10			
11			12		13		
14		15		16		17	
		18			19		
	20			21			
22	23	24				25	
26	27	28				29	
30		31				32	
33			34		35		
36							

Vodoravno: 1. naravna sila, 9. fimska zvezda, 10. vladar, velikaš; 11. žensko ime; 13. središčne vrtilne gibanja; 14. predlog; 15. širjava; 17. bolesten vzkliz; 18. troglodit; 20. žival, ki ji je Erjavec posvetil zelo zabavno razpravo; 21. veznik; 23. skopljeni petelin; 26. kratka za opombo; 28. nevoljen za delo; 29. š. k.; 30. figura, kamen; 32. staroperzijski kralj; 33. psi v rodniku; 35. ni stara; 36. atenski grad.

Navpično: 1. samo; 2. žensko ime po domače; 3. prva mati; 4. duša umrlega človeka s staroregijskim imenom; 5. kratka za pripadnost k rimski cerkvi; 6. veznik v stari obliki; 7. vreča (hrv.); 8. celina; 12. lepilo; 15. žival iz rodbine psov; 16. vrsta medveda, ki živi najraje na drevesih; 18. tibetsko govedo; 19. velika reka v Evropi; 22. reka med Slovenijo in Hrvaško; 24.

III.
Moja glava, moja glava, je bodičasta trdnjava, tok — pa v dvoje se razpoči, skriti vitez ven poskoči.

(Kostanj)

Obnovite naročnino!

Blaž Neroda

Blažek Neroda — neroda nerodna, negoda negodna... Nesrečni Nerodežev si ne, kakšno ti zine, kakšno ugame! Nekoč jo z očetom ubirata čez poljane. Poldan je zvonilo in Blaže pobara:

— Ate, povejte nemara koliko je ura, ko poldan zvoni?

In gresta na cesto, pa prideta v mesto. V I. ljubljano. Blažetu je vse tako strašno neznan. Si hiše ogleda in pravi nerodno neznan. Si hiše ogleda in pravi nerodno seveda:

— Oh, ate! Se čudno mi zdi: hiše že vidim mesta pa ni!

Oče ne mari, z roko zamahne po navadi stari: kaj s takim snom le početi?... V uk ga je dal. Pri smoli, kneftri in pri dreti čevljarček Blaže, britten bo postal.

Rebus



VSAM DAN ENA



Vedeževalka: »Imate slab značaj! Če bi bili moj mož, bi vam dala strupa!«

On: »Če bi bili moja žena, bi ga izpil!«

Kulturni pregled

Tehtna razprava o delniškem pravu

Kot poseben odtis iz revije »Slovenski Pravniki« (št. 5—12, 1941, in št. 1—8, 1942.) je izšla pred kratkim daljša razprava sodnika dr. Božidarja Kobeta: »Osnovni problemi reforme delniškega prava« (str. 101, tiskarna J. Blasnika nasl.). Že po samem obsegu, še bolj pa po vsebini in izredno bogatem primerjalnem gradivu, ki je v razpravi zbrano, lahko smatramo Kobetov doprinos k problematiki, ki reforme delniškega prava, v skladu s sodobno se uveljavljajočimi načeli na tem pravnem področju, za izredno dragocen in tehten.

Razprava je razdeljena v naslednja glavna poglavja: Uvod. Najenostavnejša shema organizacije delniške družbe, Organizacija delniške družbe po našem pozitivnem pravu, Deformacija organizacije delniške družbe, Nujnost reforme delniškega prava, Zaščita običajnih javnih interesov, Zaščita interesa podjetja, Zahteva po pravični organizaciji, Zaščita pred zlorabo večinskega načela skupščine, Odgovornost, Zaključek.

Kakor vidimo, je avtor zajel snov vsestransko, a kar je pri delu te vrste še posebno dragoceno, ni se omejil le na teoretična razglabljanja o vprašanju nujne reforme delniškega prava, temveč je svojo tezo o potrebi reforme naslonil na zelo bogato primerjavo delniške zakonodaje pri nas in v drugih državah ter na vse novejši slovo o tem vprašanju. Tako nam njegova razprava nudi izčrpen vpogled v glavne tokove, ki se uveljavljajo na tem posebnem pravnem področju pri nas in

drugod. Zato ne dvomimo, da bo razprava zanimala ne le naše pravnike in gospodarstvenike, temveč tudi širši krog našega izobraženstva, saj se avtor nujno dotika v zvezi z razpravljanjem problematiko tudi mnogih sodobnih prečnih vprašanj širšega gospodarskega in sociološkega ter ožjega pravnega značaja. Že takoj v uvodu ugotavlja med drugim: »Nastalo je namreč važno vprašanje, ali niso težke zlorabe kapitalizma, ki bije danes poslednji boj za svoj obstanek, uničile osnovne sociološke in gospodarske baze delniške družbe, namreč zaupanja delničarjev-kapitalistov, ki so svoj kapital vložili v delnice. Vendar kljub temu vidimo, da je in ostane delniška družba ena izmed neobhodno potrebnih gospodarskih tvorb, ki se je poslužujejo najrazličnejši gospodarskopolitični sistemi od ekonomskega liberalizma preko fašizma in nacionalnega socializma tja do socializma, saj je privilegirana gospodarska tvorba kapitalizma postala na vzhodu ena izmed oblik socialističnega podjetja, delniška družba s tipično individualističnimi tendencami ima v sebi že sledove kolektivitizma. Različni gospodarskopolitični sistemi zasledujejo s podjetji v obliki delniških družb svoje posebne gospodarske cilje. Moderne države, ki ne bi za svoje ogromne gospodarske potrebe poznala te najnaprednejše gospodarske tvorbe, si ne moremo predstavljati, saj je delniška družba s svojo kapitalistično-kolektivistično strukturo tipična oblika velikih industrijskih, bančnih, zavarovalnih, prevoznih in dr. podjetij.«

Prav vedno večji vpliv delniške družbe

v gospodarstvu in pa spoznanje, da je ureditev delniškega prava zastarela, pa sta privedla v mnogih državah do novih zakonov ali vsaj do novih osnutkov zakona o delniških družbah. In avtor se je potrudil, da prikaže v svoji razpravi prav ta stremeljenja in pretehtani njih uspehe. Glede na stremeljenja po reformi delniškega prava deli pisec države v tri skupine: romansko, nemško in anglosaksonsko, seveda brez stroge klasifikacije. V romansko šteje francosko, belgijsko in nizozemsko, rumunsko, špansko, portugalsko in sveda v prvi vrsti italijansko zakonodajo. Določbe italijanske zakonodaje (zbrane v posebnem poglavju civilnega zakonika pod naslovom »O delu«) smatra pisec za »najnaprednejše ter so zato za celotni razvoj delniškega prava vredne posebnega upoštevanja«. Eno najnaprednejših ureditev delniškega prava vsebuje po pisčevem mnenju tudi naš novi trgovinski zakon z dne 20. oktobra 1937, ki pa v bivši državi še ni dobil obvezne moči. V nemški skupini prednjači Nemčija s svojo napredno zakonodajo. Sredi med romansko in nemško skupino držav je švicarska reforma z dne 18. decembra 1936; mešan tip pred anglosaksonsko skupino predstavlja tudi severnoevropska-skandinavska skupina, ki se približuje angleški zakonodaji, ima pa za osnovo načela nemške sistema. Posebno skupino tvori končno sovjetsko delniško pravo, urejeno v reglementu z dne 17. avgusta 1927, s prevladujočo obliko delniške družbe z javnim kapitalom.

Na osnovno vprašanje »ali ima delniška družba danes v borbi najrazličnejših socialnih in gospodarskih idej še svoj »raison d'être« kot privilegirana gospodarska tvorba kapitalizma in pa, ali ni morda v vse splošni nacionalizaciji oziroma kolektivizaciji gospodarstva že absolutna organizacijska oblika gospodarskega podjetja, od-

govarja pisec pozitivno, da namreč »delniška družba celo pridobiva iz dneva v dan na svoji važnosti« in da se »prilagodi vsakemu gospodarskemu sistemu, od ekonomskega liberalizma do socializma«. Delniške družbe ni zavrgel niti sovjetski zakonodavec, ampak jo je v že omenjenem reglementu prilagodil novemu gospodarskim razmeram. Čeprav bi pričakovali najradikalnejšo reformo, ima sovjetsko delniško pravo svoje značilne posebnosti le, kar se tiče delniških družb z javnim ali mešanim kapitalom.

Potreba po reformi delniškega prava se je osredotočila zlasti v osnovno zahtevo: zahtevo po pravičnejši organizaciji kot najvažnejšem sredstvu za ocvanje interesov delničarjev, upnikov, podjetja in celo narodnega gospodarstva. Na nove tendence v tem pogledu pa močno vplivajo teoretične konstrukcije o pojmu delniške družbe, odnosno o osnovnem vprašanju juristične osebe sploh. V doktrini prava delniške družbe srečujemo zato ponovno tendence individualistične, kolektivistične in transpersonalne teorije. Moderna literatura o delniškem pravu odklanja individualistično konstrukcijo in prevladujeta ostali dve teoriji. Pisec v tej zvezi umestno pripominja: »Ko proučujemo osnovne probleme delniškega prava, moramo imeti pred očmi kot izhodno točko svetovni nazor, na čigar osnovi je zakonodavec gradil svoj sistem delniškega prava.«

Slede podrobna piščeva razmotrivanja o organizaciji delniške družbe in nujnosti reforme delniškega prava, pri čemer postavljajo v posameznih poglavjih — s podrobnejšo razčlenbo in primerjavami sodobnih zakonodaj ter prikazom slovenskih tendenc — glavne zahteve novega delniškega prava, med njimi na prvem mestu zahtevo, »da ne sme delniška družba zasledovati ciljev, ki bi bili nasproti javnim inte-

resom, namreč višjim kolektivnim interesom naroda, države, družbe« (poglavje VI.), ki se ji v naslednjih poglavjih pridružujejo zahteve po čim pravičnejši organizaciji delniške družbe zaradi potrebe po čim popolnejši ubranosti med individualnimi in kolektivnimi interesi. Zakonodajna in slovsvena primerjava in dokumentacija je tudi v teh poglavjih zelo izčrpana in zanimiva.

Na koncu svoje razprave prihaja pisec do zaključka, da »moderna zakoni ne izhajajo od ideje podjetja kot produkcijskega in socialnega faktorja v sklopu narodnega gospodarstva, nego da v pretežnem pogledu temelje na zasebni pravni naravi družbene pogodbe. Kolikor smo zasledili določbe v zaščito običajnih javnih interesov in v zaščito interesa podjetja, so to le izjeme, ki nikakor ne dokazujejo prevladovanja javnopravnega elementa nad zasebnopravnim. S tem je naznačen razvoj v smer kolektivne odgovornosti tudi v delniškem pravu, tako da postane zaščita običajnih javnih interesov ter interesa podjetja pravilo, kateremu se morajo podrediti individualni interesi delničarjev. Ta zahteva mora dobiti svoj največji poudarek v bodočem pravičnejšem redu z nadnostjo vsega narodnega gospodarstva v kolektivnem interesu naroda, države in družbe.«

Ne želimo spuščati v podrobnosti zanimivih piščevih izjav, omejujoč se le na njih prikaz. Kakor že ob nekaterih redkih podobnih prilikah, pa naj mi bo dovoljeno tudi to pot opozoriti, da je tehtni dr. Kobetov doprinos k naši pravni literaturi na tem področju razveseljujoč tudi zato, ker izhaja iz našega pravnika narajša, med katerim je, žal, tako malo onih, ki bi se z ljubeznijo posvečali nadaljnji gojitvi naše pravne znanosti. Zato se vsake izjeme tem bolj razveselimo.

Dr. B. v.

